

GÖTEBORGS UNIVERSITET
INSTITUTIONEN FÖR PEDAGOGIK OCH DIDAKTIK

Hur gick det sedan -

en fallstudie med sex elever som inte uppnådde må-
len i ämnet svenska i grundskolans år fem

Karin Fritzon

Uppsats:	15 hp
Program och/eller kurs:	Speciallärarprogrammet
Nivå:	Avancerad nivå
Termin/år:	Vt/2011
Examinator:	Eva Gannerud
Rapport nr:	VT11-IPS-05 SLP600

Abstract

Uppsats:	15 hp
Program och/eller kurs:	Speciallärarprogrammet
Nivå:	Avancerad nivå
Termin/år:	Vt/2011
Examinator:	Eva Gannerud
Rapport nr:	VT11-IPS-05 SLP600
Nyckelord:	påverkansfaktorer, måluppfyllelse, grundskola, undervisning, lärare

Bakgrunden till denna studie är att resultaten, för elever på en F-9 skola, i ämnet svenska har försämrats de senaste åren. Resultaten från PISA, Programme for International Student Assessment, 2009, visar också att elever i den svenska skolan har uppnått sämre resultat än de gjorde på PISA 2000. Det är många faktorer som påverkar skolresultat varav vilka vi endast kan påverka en del från skolans håll. I såväl Lpo 94 som i Lgr 11, som träder i kraft sommaren 2011, framkommer att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov.

Syfte med studien är att ta reda på hur det har gått för sex elever som inte uppnådde målen i svenska i årskurs fem när de kom upp i årskurs nio samt att ta reda på vilka faktorer elever och lärare upplever kan förbättra undervisningens utformning så att fler elever uppnår målen. Syftet var också att ta reda på vad elever och lärare upplever karaktäriserar god undervisning och en bra lärare.

Metoden är en kvalitativ fallstudie med intervjuer och dokumentanalyser som empirisk grund.

Resultatet visar att de elever som av någon anledning hade hög frånvaro eller saknade motivation till skolarbete inte uppnådde målen i år nio. Vidare menade eleverna att den enskilt största påverkansfaktorn för måluppfyllelse för eleverna var läraren. Faktorer som den egna motivationen påverkade också resultaten upplevde eleverna. Lärarna uttryckte att det är flera olika faktorer som spelar in för elevernas måluppfyllelse såsom elevens självbild, undervisning, lärarna och hemförhållandena.

Diskussion Det är många faktorer som påverkar elevernas måluppfyllelse och det är flera av dem vi från skolans sida inte kan påverka. Det vi däremot kan göra är att göra det så bra vi kan under den tid eleverna är i skolan. I skolan behöver vi möta eleven utifrån den livssituation de befinner sig i och möta eleven där. Det som är svårt är när eleverna har hög frånvaro samt att komma tillrätta med vad det är för orsak till frånvaron.

Förord

När jag påbörjade sista terminen på Speciallärarprogrammet hade jag ingen aning om vad denna termin skulle innebära. En aning om att det skulle innebära många timmars arbete, det hade jag. Jag är van vid att arbeta många timmar per dygn. Inom skolans värld, som ni som arbetar inom skolan vet, kan man arbeta precis hur mycket som helst utan att känna att man är nöjd. Eftersom jag dessutom har familj och ett eget litet stall som jag sköter tillsammans med min man, har min vår varit fullspäckad. Jag har skrivit examensarbeten förr, då dessutom med småbarn i familjen, men aldrig känt så som nu. Det kändes ett slag som om jag var utslängd i rymden. Nu skulle arbetet ske enskilt efter terminer med grupparbeten och kontinuerlig kontakt med mina studiekamrater. Det slog mig under arbetets gång att det kanske är så här våra elever känner det när de av någon anledning inte har varit i skolan på ett tag. Med stöttning från min familj, kursledning och några studiekamrater landade jag efter rymdfärden och nu är sommaren snart här och terminens hårda arbete över.

Enligt Merriam (1994), min huvudsakliga metodbok, behöver en fallundersökning innehålla många kriterier, varav ett är att den ska utformas på ett engagerat sätt. Det kriteriet är uppfyllt vill jag lova.

Karin Fritzon

Innehållsförteckning

Abstract

Förord

1. Inledning	3
2. Bakgrund.....	3
2.1 Styrdokument	3
2.2 Nationella prov.....	4
3. Syfte	5
4. Litteraturgenomgång/tidigare forskning	5
4.1 Påverkansfaktorer på skolresultat.....	5
4.1.1. Bakgrundsfaktorer	5
4.1.2 Olika faktorer påverkar	5
4.2 Påverkansfaktorer i skolan.....	6
4.2.1 Organisation.....	6
4.2.2 Undervisning.....	7
4.2.3 Läraren	8
4.2.4 Arbetsformer, måluppfyllelse och kvalitet	9
5. Metod.....	10
5.1 Kvalitativ metod	10
5.1.1 Fallstudie.....	10
5.2 Urval	11
5.3 Genomförandet	12
5.4 Studiens tillförlitlighet.....	13
5.4.1 Reliabilitet.....	13
5.4.2 Validitet	13
5.4.3 Generaliserbarhet och representativitet	13
5.5 Etik.....	14
6. Resultat.....	14
6.1 Informanterna.....	14
6.1.1 Andreas, uppnår ej målen	15
6.1.2 Christian, uppnår ej målen	15
6.1.3 Johanna, uppnår ej målen.....	15
6.1.4 Glenn, uppnår målen.....	16
6.1.5 Emma, uppnår målen	16
6.1.6 Sanna, uppnår målen.....	17
6.2 Analys	17
6.2.1. Hur har det gått för sex elever som inte uppnådde målen i ämnet svenska i år fem när de kommit upp i år nio ?	17
6.2.2 Vilka faktorer upplever elever och lärare kan förbättra undervisningen samt påverka elevernas möjlighet att uppnå målen?	17
6.2.3. Vilken undervisning och vilka specialpedagogiska insatser har eleverna fått, skiljer sig insatserna åt för de elever som har uppnått målen och för de elever som inte uppnått har målen?	19

6.2.4. Vad upplever elever och lärare karaktäriserar en god undervisning och en bra lärare?.....	19
6.3 Tolkning.....	20
7. Diskussion	21
7.1 Bakgrund, metod och resultat	21
7.2 Specialpedagogiska implikationer	24
7.3 Studiens bidrag till forskningsfältet.....	25
7.4 Slutsats.....	26
8. Fortsatt forskning.....	26
9.Referenser	27
9.1 Elektroniska referenser.....	28
10. Bilagor	29
10.1 Frågeguide – elev Bilaga 1.....	29
10.2 Frågeguide- lärare Bilaga 2	30

1. Inledning

Skolan intresserar många grupper i samhället, inte minst för att alla någon gång i livet befinner sig i skolan. Det finns tecken på att svenska elevers resultat har försämrats över tid. Det sänds program och det diskuteras i medier om hur elever ska uppnå målen i skolan. Enligt Skolverket (2010b) har en tillbakagång skett i Sverige i elevers läsförståelse. Pisa, Programme for International Student Assessment, är ett projekt som undersöker i vilken grad deltagarländernas 15-åringar är rustade att möta framtiden. Genom prov undersöks elevernas kunskaper inom bland annat läsförståelse och deras förmåga att sätta in kunskaperna i ett sammanhang. Studien genomförs var tredje år och visar att en tillbakagång har skett när PISA 2009 jämförs med PISA 2000. PISA ger en internationell jämförelse. Enligt Skolverket (2009) är det många olika faktorer som påverkar hur det går för eleverna, faktorer som hemmet, skolan, läraren, undervisningen och hur delaktiga föräldrarna är i barnens skolgång. Ett utbildningspolitiskt mål är att minska hemmets påverkan på elevernas resultat och att alla elever ska få samma möjlighet att uppnå målen. Under utbildningstiden till speciallärare har intresset väckts hos mig för att ta reda på vilka faktorer elever och lärare upplever påverkar hur det går för eleverna. Att det är många olika faktorer som påverkar, det vet vi. Lärare har visat sig vara en betydelsefull påverkansfaktor när det gäller elevresultat enligt Hattie (2009), Snow (2005) och Skolverket (2001). Förhoppningen är att denna studie kan bidra med en liten del av förklaringen till varför en del elever inte uppnår målen i grundskolan samt vad elever och lärare upplever är god undervisning och vad som kännetecknar en bra lärare. Därmed kan kunskapen öka om vad vi i skolan kan göra så att fler elever uppnår målen. Ahlberg (2009) menar att de frågor som handlar om varför elever inte lyckas i sin skolgång samt strukturella aspekter inom skolans verksamhet hamnar inom specialpedagogikens område. Studien knyter på detta sätt an till det specialpedagogiska forskningsfältet.

2. Bakgrund

I detta stycke beskrivs den nu gällande läroplanen, Lpo94, men också den nya, Lgr11, som träder i kraft sommaren 2011. Mycket arbete i skolan just nu handlar om den nya läroplanen, därför känns det aktuellt att även ta upp relevanta delar ur den. Därefter beskrivs de nationella proven eftersom elevernas kunskaper testas mot målen genom dessa prov.

2.1 Styrdokument

Under vårterminen 2011 följer vi i skolan fortfarande Lpo94 men implementeringen av Lgr 11 har påbörjats. I Utbildningsdepartementet (1994), Lpo94, står att:

”Undervisningen skall anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den skall med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling. Skollagen föreskriver att utbildningen inom varje skolform skall vara likvärdig, oavsett var i landet den anordnas (1 kap. 2 §). Normerna för likvärdigheten anges genom de nationella målen. En likvärdig utbildning innebär inte att undervisningen skall utformas på samma sätt överallt eller att skolans resurser skall fördelas lika. Hänsyn skall tas till elevernas olika förutsättningar och behov. Det finns också olika vägar att nå målet. Skolan har ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen. Därför kan undervisningen aldrig utformas lika för alla.”

I nya läroplanen för grundskolan, Lgr11, kapitel 1 och 2, Skolverket (2011) framgår det att undervisningen ska vara saklig och allsidig. I likhet med Lpo94 framgår också att undervisningen ska anpassas till varje enskilds elevs förutsättningar och elevens behov. Vidare ska undervisningen främja elevernas fortsatta lärande och fortsatta kunskapsutveckling med hänsyn till elevens bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper. Den likvärdiga utbild-

ning det resoneras om innebär inte att den undervisning som sker ska vara precis likadan utan att hänsyn tas till varje enskild elevs förutsättningar och de behov eleven har. Det finns olika sätt att nå målen på. Vidare är det inte tillräckligt att kunskap förmedlas i undervisningen utan det ska också undervisas om demokratiska värderingar. Undervisningen ska ske under demokratiska arbetsformer och förbereda eleverna för att bli en del av samhällslivet. Undervisningen ska utveckla förmågan att ta personligt ansvar. Om eleverna deltar i planeringen och utvärderingen av undervisningen och får vara med att bestämma kurser, ämnen, teman och aktiviteter så övar eleverna på att ta ansvar och att utöva inflytande. För utveckling och lärande krävs en god miljö. Skolan ska vara en plats som ger trygghet, social gemenskap och vilja och lust att lära. Den personliga tryggheten och självkänslan grundläggs hemma men skolan spelar en viktig roll. Varje enskild elev har rätt att känna att han/hon utvecklas, känna glädje och får uppleva den tillfredställelse som framsteg och att övervinna sina svårigheter ger. Varje skola ska utvecklas så att den svarar mot de nationella målen. Verksamheten behöver kontinuerligt prövas, resultat behöver följas upp och utvärderas och nya metoder behöver testas och utvecklas. Detta arbete behöver ske i samspel mellan personal, elever, hemmet och samhället. En skillnad i Lgr11 jämfört med Lpo94 är att alla ämneslärare har ett ansvar över att eleverna kan använda svenska språket i tal och skrift på ett rikt och nyanserat sätt. Svenska språket ingår i alla ämnen och ett av skolans uppdrag är att i all undervisning, i alla årskurser, arbeta med språkutvecklingen Skolverket (2011).

Svenska, är ett obligatoriskt ämne i grundskolan och ett kärnämne i gymnasiet. Det centrala innehållet i ämnet svenska är språk och litteratur. Enligt -94 års kursplan ska eleverna i slutet av årskurs fem bland annat kunna läsa flytande, ha god läsförståelse, skriva tydligt och kunna läsa högt för till exempel klassen. Efter år nio ska eleverna dessutom kunna delta aktivt i diskussioner, kunna läsa och skriva olika slags texter, känna till de största skönlitterära verken samt kunna tillämpa rätt stavning och meningsbyggnad när de skriver Utbildningsdepartementet (1994).

2.2 Nationella prov

I de nationella proven provas kunskaperna mot målen i bland annat ämnet svenska. Proven kan ge stöd när läraren ska bedöma elevernas kunskaper. Resultaten kan också användas för planering av den fortsatta undervisningen i ämnet. Proven är frivilliga att användas i årskurs fem under våren 2011 då samma elever kommer att genomföra ämnesprov i årskurs sex från och med vårterminen 2012. Det nationella provet i svenska och svenska som andra språk är uppbyggda kring ett tema innehållande skönlitterära texter och tidningstexter. Proven syftar till att pröva elevernas olika förmågor i ämnet. Tillsammans med andra uppgifter under skolåret ger proven underlag för bedömning av hur eleverna nått målen (Skolverket, hämtat 110502). Som sagt så kan resultaten från de nationella proven hjälpa läraren i planeringen och organisationen av undervisningen.

På en F-9 skola i Västsverige pågår utbildning i den nya läroplanen men också diskussioner kring nationella prov och deras resultat och att det är fler elever de senaste åren som inte uppnår målen. I skolans kvalitetsredovisning står det att läsa att elevers betygsresultat och måluppfyllelse behövde analyseras. Resultaten ibland annat ämnet svenska hade försämrats jämfört med tidigare år. Intresse väcktes för att ta reda på hur det under vårterminen 2011 går för de elever som inte uppnådde målen för ämnet svenska när de gick i årskurs fem. Hur hade de gått för de eleverna när de kom upp i årskurs nio och vad upplever elever och lärare att det är som påverkar måluppfyllelsen. Genom att följa upp hur det har gått för de elever som inte uppnådde målen i femman kan intressant kunskap framkomma som kan vara till nytta för hur vi i framtiden arbetar med de elever som inte uppnår målen. Enligt Rapp (2006) kommer det

alltid att finnas elever som av olika skäl inte klarar av att nå skolans målsättningar. Här har skolan en av sina största utmaningar menar Rapp.

3. Syfte

Syftet är att ta reda på hur det har gått för sex elever som inte uppnådde målen i ämnet svenska i år fem när de kommit upp i år nio samt att ta reda på vilka faktorer elever och lärare upplever kan förbättra undervisningen så att fler elever uppnår målen.

Följande frågeställningar är i fokus:

Vilken undervisning och vilka specialpedagogiska insatser har eleverna fått, skiljer sig insatserna åt för de elever som har uppnått målen och för de elever som inte har uppnått målen?

Vilka faktorer tycker elever och lärare det är som påverkar elevernas möjlighet att uppnå målen?

Vad upplever elever och lärare att det är som karaktäriserar god undervisning och bra lärare?

4. Litteraturgenomgång/tidigare forskning

I detta avsnitt görs en introduktion till problemet genom att delge de huvudresultat som framkommit genom den teoretiska granskningen. Det vill säga betydelsen av olika påverkansfaktorer för elevers studieresultat och vad som karaktäriserar god undervisning och en bra lärare. Inledningsvis diskuteras olika faktorer som påverkar elevens resultat, därefter fokuseras de faktorer inom skolan som har visat sig påverka elevers skolframgång.

4.1 Påverkansfaktorer på skolresultat

4.1.1. Bakgrundsfaktorer

Skolverket (2001; 2009) beskriver olika faktorer som påverkar elevernas studieresultat. En del är bakgrundsfaktorer som föräldrars utbildning och deras socioekonomiska status. Forskningen visar att det finns starka samband mellan studieresultat och faktorer som rör individens sociala bakgrund. Det gäller främst föräldrars utbildningsnivå, inkomst och yrke. Hur föräldrarnas förväntningar på barnen i deras studier ser ut samt hur involverade föräldrarna är i barnens skolgång påverkar också deras resultat. Föräldrarnas syn på skola och utbildning spelar också roll för barnens prestationer. Skolverket (2009) påpekar också att i vilket geografiskt område eleverna bor samt hur sammansättningen av elever i skolan ser ut har inverkat på skolresultaten. Ju mer homogen sammansättningen är ju större effekt ger den sociala bakgrunden. Enligt Skolverket (2009) spelar också kamrateffekter och lärarförväntningar roll för elevernas resultat.

4.1.2 Olika faktorer påverkar

Hattie, Nya Zeeländsk utbildningsforskare, har syntetiserat över 800 metastudier, under femton års tid, gällande hur olika faktorer påverkar elevers studieresultat. Han påpekar att föräldrars tilltro till och förväntningar på sina barn har betydelse för deras möjligheter att uppnå bra resultat. Däremot har själva skolan liten betydelse, menar Hattie. Faktorer som storlek på skolan, klassen och nivågrupperingar spelar inte så stor roll som man tidigare trott. Klasstorleken kan däremot göra att läraren får tid till den återkoppling som Hattie påpekar är viktig för elevernas resultat och för lärarnas arbetsmiljö. Enligt Skolverket (2010b) är Finland ett land som visar bra resultat i PISA 2009. De ligger i topp både när det gäller kunskapsresultat och lik-

värdighet. Några faktorer som lyfts fram vad som kan vara anledningen till att Finland ligger bra till är att de har en kvalificerad lärarutbildning med forskaranknytning och de har omfattande stöd till eleverna i tidiga åldrar. Nästan alla elever i Finland får någon gång under sin skoltid stöd i undervisningen för att komma i fatt. Lärarna är också noga med uppföljning och utvärdering av arbetet i skolan.

4.1.2.1 Motivation

Giota (2001) påpekar att begreppet motivation har blivit definierat på många olika sätt. Motivation ses nuförtiden som ett fenomen i flera delar som kopplas till andra begrepp som drift, behov, inre och yttre motivation, intresse, lärandemål, förväntningar, värden och attityder. Motivationsforskare arbetar med att skilja mellan begreppen och samtidigt försöker de bestämma deras inbördes relation. Skillnaden mellan inre och yttre motivation kan förklaras som att den inre motivationen är starkast och kommer inifrån, personens vilja att uppnå något. Den yttre motivationen skapas av förhållanden utifrån. Giota anser att det endast är de kunskapsmässigt duktiga eleverna som blir påverkade av yttre motivation exempelvis genom belöningar. Elever motiverar sig däremot själva genom att anpassa sig till de krav som läraren, föräldrarna och situationen de befinner sig i har. De får finna en egen motivation, en inre motivation, för att sträva mot mål som ligger långt utanför deras egna intresseområden och behov. Enligt Asp-Onsö (2008) är den vanligaste orsaken till att en elev inte uppnår kunskapsmålen bristande delaktighet på grund av frånvaro eller passiv närvaro, vilket kan bero på att den inre motivationen saknas.

4.1.2.2 Självbild

Enligt Brown (2002) är självbild, engelskans self concept, den bild individen har av sig själv när hon betraktar sig själv utifrån vid olika situationer. Enligt Taube (2004) utvecklar människan sin självbild i interaktion med sin närmiljö och omgivning. Situationerna tolkas olika beroende på om personens självbild är stark eller svag. Enligt Groth (2007) kan elevers självbild bli sämre om de inte deltar i den vanliga klassen, det beror på att självbilden kan försämrars genom omgivningens reaktioner på att de går iväg från klassrummet. Eleverna kan också känna sig avvikande när de behöver lämna klassrummet för att få hjälp.

4.2 Påverkansfaktorer i skolan

4.2.1 Organisation

Enligt Skolverket (2001) är organisationen av arbetet kring eleverna på skolan av väsentlig betydelse för skolresultaten. Enligt Skolverket (2009) kan den interna organisationen på en skola bidra till att öka elevers kunskapsnivå. Hattie (2009) påpekar att skollärdarna är delaktiga i att organisera en skola där eleverna känner trygghet att lära och även vågar misslyckas men att även misslyckanden kan ses som ett tillfälle att lära sig på. Skolverket (2009) menar även att faktorer som gemensam planeringstid för lärarna har betydelse. Enligt Skolverket (2001) är kompetensutvecklingen för pedagoger också en faktor som påverkar resultaten för eleverna. Dessa faktorer gäller såväl elever som är födda i Sverige som elever med utländsk bakgrund. För elever med ett annat modersmål än svenska är modersmålsundervisning och studiehandledning på sitt modersmål viktigt för att uppnå målen. Det framkom också att det ofta krävs diagnos för eleverna för att de ska få stöd i sin undervisning. Vanliga stödsatser är att eleverna får stöd i svenska, matematik och engelska och då i liten grupp. För de nysvenska eleverna har deras vistelselängd och tidigare skolgång stor betydelse. (Skolverket 2001).

Gustavsson och Myrberg (2002) och Skolverket (2009) beskriver att mindre klasser kan ha betydelse för de pedagogiska resultaten, effekten är då tydligast i de lägre åldrarna. Efter årskurs sex är det inte lika tydligt att klassens storlek påverkar resultaten. Det ideala antalet barn i en klass ligger på runt femton elever. Elever behöver också olika lång tid för att lösa uppgifter. I en mindre klass har läraren möjlighet att anpassa undervisningen efter de olika barnens behov. I de klasser där det inte är så många elever fanns det fler effektiva lärare, vilket kan bero på att det är lättare att hålla en effektiv undervisning i de mindre grupperna.

Lärarna har då tid till att individualisera uppgifterna, de lär känna eleverna bättre och kan därmed anpassa uppgifterna utefter elevernas förmågor. Vidare använder de läromedlen på ett genomtänkt sätt och de har möjligheten till ett varierat arbetssätt, eleverna håller på med uppgifterna längre och läraren behöver ägna mindre tid åt disciplinen i klassrummet. Mindre klasser gör det också lättare för eleverna att socialiseras in i skolan när de går i mindre grupper. Gustavsson och Myrberg (2002) påpekar, i likhet med Hattie, att lokaler och administration inte har någon bevisad effekt på elevernas resultat, inte heller datorn i undervisningen. Här är det istället så att det är lärarens förmåga och kunskap att själv kunna använda datorn i undervisningen som har betydelse vilket också Brodin och Lindstrand (2003) påpekar. Brodin och Lindstrand menar att den rumsliga miljöns utformande spelar roll för att barnen ska kunna tillgodogöra sig information. De ska kunna ha möjlighet till lugn och ro för att kunna ta till sig kunskap. Det sociala sammanhang eleverna befinner sig i är betydande för utvecklingen. En strukturerad miljö samt att resurser finns tillgängliga till exempel böcker, tidskrifter och datorer gör att de kan tillgodogöra sig undervisningen. Snow (2005) påpekar också att studieresultat kan förbättras i mindre klasser, främst då i de lägre åldrarna, men en minskning av klassstorleken i sig inte ger bättre resultat om det inte dessutom finns tillgång till kvalificerad personal.

4.2.2 Undervisning

Gustavsson och Myrberg (2002) menar att vi kan vara överens om att undervisningens kvalitet och omfattning har betydelse för vilka resultat eleverna uppnår. Vad som kan vara missvisande i Sverige när det gäller hur mycket pengar vi lägger på undervisningen kan vara att pengar som läggs på lokaler och transporter räknas med. Det ser då ut som att vi i Sverige lägger mycket pengar på skolan men i jämförelse med andra länder hamnar vi ändå inte högt när resultaten jämförs, det beror alltså på att alla pengar läggs inte på undervisningen.

Snow (2005) menar att för en framgångsrik läsundervisning i de amerikanska skolorna krävs att elevernas motivation och intresse fångas, barn lär sig läsa för att läsa om sådant som intresserar dem. De läser också för att lära sig om historia, biologi och litteratur men också för att bli en del i ett skrivkunnigt samhälle. Om inte lärarna har någon förståelse för studenternas motivation, en bred kunskap om behandlingen av material som de i sin tur kan överföra till elever med olika intressen samt ge dem uppskattning för att inneha rollen som läskunnig, riskerar lärarna att misslyckas med att förbereda sina elever för att bli en del av samhället. Förbättringar i lärarutbildning och kompetensutveckling är mycket lovande faktorer för att förbättra kvaliteten på undervisning och lärande i amerikanska skolor.

Läsförståelse kräver både att eleven har kunskap om språkssystemet och en mental bild av det budskap som förmedlas. Det är en enormt komplicerad process som är beroende av uppmärksamhetsprocesser, kort- och långsiktigt minne, förkunskaper och läsarens redan existerande teorier eller kognitiva strukturer samt korrekt konvertering av ortografiska till fonologiska representationer. Barn kommer till skolan med väldigt olika erfarenheter, kunskaper och förväntningar om lärande och sin framtid. Eleverna har olika förförståelse men skolor kan bli

ombedda att hjälpa alla barn att optimera sin potential, men det är inte troligt att lärarna uppmanas att eliminera alla skillnader mellan barn i olika samhällsklasser. För att kunna eliminera klasskillnaderna i akademiska resultat skulle det krävas att hela utbildningsväsendet förändrades. En viktig aspekt av den nödvändiga pedagogiska reformen är att se till att lärarna är väl förberedda för sina utmanande arbetsuppgifter. Om lärare inte vet någonting om den kognitiva grunden för att lyckas förstå, att inte stödja en fortsatt tillväxt i läsning eller användning av behandlingen i innehållet utnyttjas inte området optimalt (Snow, 2005).

Enligt Bjar och Liberg (2003) och Bjar (2006) främjas lärandet av språket till största del av att barnet får använda språket när de träffar människor i många olika situationer. Både ut- och inläring är ett ömsesidigt givande och tagande. Man växer upp till en språkande människa genom att vara deltagare av ett samhälle och av en kultur. Språk och lärande sker ända från födseln och skolan och undervisningen står för en del av den utveckling som sker under hela livet. Snow (2005) menar att även om en lärare har kunskaper på expertnivå i språk och om språksystemet så är det inte tillräckligt utan lärarna behöver också ha kunskap om lämpliga metoder att lära ut på. Om de inte förstår kursplanen och dess användningsområden, om de saknar ledningskompetens i klassrummet och om de inte kan verka i komplexa organisatoriska skolor så klarar inte lärarna av sitt uppdrag att undervisa. Vi kan inte överbetona betydelsen av dessa kunskaper för att lära elever att läsa.

4.2.3 Läraren

Hattie (2009) framhåller att den enskilde läraren har en avgörande betydelse för elevernas prestationer i skolan. Läraren ska visa ledarskap, inflytande, omsorg och ett känslomässigt engagemang i sin undervisning. Eleven ska få kontinuerlig återkoppling på för dem avpassad nivå. Läraren ska förvänta sig framsteg av alla elever. Läraren ska vara medveten om målen för undervisningen och planera undervisningen utifrån elevernas kunskapsnivå. Vidare ska också läraren anpassa undervisningen och erbjuda olika metoder för eleverna att lära på. Det är viktigt att läraren är tydlig med vad avsikten med uppgifterna är och vad kriterierna för att uppnå målen är. Hattie påpekar att

”Not all teachers are effective, not all teachers are experts, and not all teachers have powerful effects on students. But there is no doubt that nearly all teachers are effective” (a.a. s. 108)

I både Skolverket (2009) och Snow (2005) påpekas också att lärarkompetensen är den enskilt viktigaste påverkansfaktorn på elevernas resultat. Ett sätt att beskriva lärarkompetenser på är att dela in dem i; den prestationsrelaterade, den formella kompetensen, och den av elever och föräldrar upplevda kompetensen. Enligt Skolverket (2009) är behörigheten som lärare det som kan avgöra en lärares kompetens. I Sverige innebär behörighet examensbevis från lärarutbildningar. Medelåldern på lärarna i Sverige är hög och vi bör därför ha en erfaren lärarkår, vilket är positivt ur resultatsynpunkt men vi har också en stor andel lärare utan fullständig pedagogisk utbildning. Lärarkompetensen har betydelse för elevernas kunskaper och färdigheter. Kompetensen får lärarna genom yrkeserfarenhet, pedagogisk utbildning, ämnesutbildning och kompetensutveckling. Huvudslutsatsen från denna översikt är att lärarkompetensen är den enskilt viktigaste betydelsefulla faktorn för elevernas resultat.

Skolverket (2009) påpekar, i likhet med Hattie, att den framgångsrike läraren är en lärare som har höga förväntningar på elevernas inläring, deras undervisning är klar och tydlig, de följer upp elevernas prestationer och provar olika sätt att undervisa på om eleverna inte förstår. Läraren använder olika slags belöningar och har rutiner i klassrummet. De har höga krav på uppförandet i klassrummet och framförallt har de ett gott samarbete med eleverna.

En effektiv lärares undervisning kännetecknas också av olika strategier som kan användas för olika elevgrupper. Läraren ska presentera uppgifterna klart och tydligt och med entusiasm, vilket skapar motivation genom att göra eleverna nyfikna och intresserade. De lärare som är effektiva är de som förklarar uppgifternas mening och har ett strukturerat material. De ställer också komplexa frågor och de fångar upp och vidareutvecklar elevernas frågor, svar och idéer. Brodin och Lindstrand (2003) menar att fortbildning av lärarna är nödvändig för att de tillsammans ska kunna stimulera elevernas lärande. Skolverket (2009) påpekar att en framgångsrik lärare också har de ämnesdidaktiska kunskaperna och förmågan att lära ut ämneskunskaperna. Han/hon har alltså inte bara ämneskunskaperna utan kan även lära ut dem. Det är inte de enskilda variablerna i sig som påverkar elevens resultat utan det är lärarens sätt att undervisa utifrån sina kunskaper. Wikberg (1998) menar att alla är nog överrens om att läraren är viktig för elevernas lärande och Snow (2005) anser också att lärarnas kompetens är den enskilt viktigaste påverkansfaktorn för elevernas resultat. Lärarens ledarskap är viktigt, ju mer en lärare reflekterar över sitt sätt att vara och undervisa på ju högre kvalitet får undervisningen och ett bättre arbetsklimat sker i gruppen. Läraren har en stor uppgift, hon ska dels skapa kunskapsutveckling hos gruppen dels se den enskilde elevens behov och förutsättningar. En viktig bit inom läraryrket är den sociala träningen, viktigt för denna sociala träning är respekt, beröm och individuellt intresse. Därmed är lärarens ledarskap viktigt. Ledarskapet i sin tur är påverkat av lärarens personlighet och de teoretiska kunskaperna, deras praktik och kontext. En lärare har en maktposition och sätter spår hos eleverna. Wikberg resonerar vidare om en del punkter som kännetecknar den gode läraren. Som lärare ska man våga ta på sig ledarrollen, ha god inlevelseförmåga, vara ordningsam och vara konsekvent och dessutom tydlig. Vidare bör pedagogen vara lyhörd för andras behov, vara personlig och våga erkänna om man gör misstag. Enligt Myndigheten för skolutveckling (2007) ska läraren skapa struktur och ramar i arbetet samt se möjligheter och inte hinder. Läraren ska även visa barnen att han/hon har positiva förväntningar på dem samt veta hur man fångar elevernas uppmärksamhet (Wikberg, 1998). Rapp (2006) menar att det krävs att lärare är flexibla och öppna för förändringar eftersom lärarutbildning, kunskapssyn och vårt samhälle ständigt förändras. Skolverket (2009) påpekar att djupa relationer såväl mellan elever och lärare som med föräldrar är gynnsamt för elevens måluppfyllelse och Gustavsson och Myrberg (2002) framhåller att det är viktigt att lärarna är väl förberedda och är väl bekanta med det de lär ut.

4.2.4 Arbetsformer, måluppfyllelse och kvalitet

Stigendal (2004) beskriver sitt projekt *Framgångsalternativ* som han ledde på uppdrag av regeringen där goda exempel på pedagogiska tillvägagångssätt skulle identifieras. Detta gjordes genom intervjuer med ca fyrtio elever. Stigendal beskriver en del problem i skolan bland annat att det finns en tendens till objektivisering av eleverna. Det är problem som inte syns när man använder andelen godkända betyg som mått. Framgång kan vara något annat än det som betygen visar. Själva skolprocessen måste göras viktig, andra resultat än betyg behöver lyftas fram. Eleverna talar om arbetsformer, medinflytande och sina relationer till lärarna men även lärarnas samarbete och att föräldrarna är delaktiga. Enligt de ca fyrtio elever som deltog i Stigendals undersökning är en framgångsrik process en process där man arbetar temaorienterat, eleverna är med och bestämmer, uppgifterna väcker intresse, de ska känna sig trygga och att de har goda relationer med sina lärare. Föräldrarna anser att de mänskliga egenskaperna som respekt, lyhördhet och disciplin är viktiga egenskaper att lära sig i skolan. Föräldrarna anser även att eleverna ska lära sig att kunna tänka kritiskt. Stigendal påpekar att även om betygen är dåliga så finns det ljusglimtar, många elever känner glädje och eleverna förstår nyttan av utbildning. Eleverna har framtidstro trots att betygen inte är så bra. Skolan behöver göras intressant och meningsfull för eleverna. För att nå framgång behöver skolan lära eleverna att känna stolthet, självkänsla, framtidstro, etisk och social kompetens. Eliasson & Klasson

(2009) diskuterar måluppfyllelse och om hur verksamheterna arbetar mot de nationella målen. Sett från ett specialpedagogiskt perspektiv anser de att det kan innebära problem att definiera god kvalitet på en skola med individuella prestationer som grund. Eliasson och Klasson menar att man istället bör ha styrdokumentens formuleringar kring värdegrundsfrågor som grund till att bedöma en skolas kvalitet.

5. Metod

I detta avsnitt presenteras valet av metod, det urval som gjordes och hur studien genomfördes. I denna fallstudie har intervjuer använts för att bäst fånga elevers och lärares uppfattning. Som komplement till intervjuer har dokumentanalys gjorts för att få ytterligare kunskap om hur undervisningen och stödet för eleverna har sett ut. Dokument som användes var nationella prov, betygs kataloger och åtgärdsprogram.

5.1 Kvalitativ metod

För att få kunskap och insikt och svar på frågeställningarna kom en kvalitativ metod att användas. Enligt Kvale (1997) är samtalen en grundläggande form för samspelet mellan människor. Vi talar med varandra och vi ställer frågor och besvarar frågor. Genom att samtala lär vi känna varandra, vi får reda på erfarenheter, känslor och något om den värld vi lever i. Att använda sig av intervju för att forska är inget konstigt utan helt enkelt ett samtal med en struktur och ett syfte. Stukát (2005) påpekar att ett arbete som görs utifrån en kvalitativ ansats kan finnas inom många olika områden och här föll det sig naturligt att göra en fallstudie. Enligt Bell (1995) och Stukát (2005) handlar en kvantitativ metod mer om att samla in fakta och studera relationer mellan de fakta som inkommit samt att ge kvantifierbara och generaliserbara slutsatser som gäller fler än för dem man undersökt, vilket inte är avsikten i denna studie. Därmed föll en kvantitativ metod bort.

5.1.1 Fallstudie

Fallstudien är en kvalitativ ansats som kan användas om man vill studera till exempel en människa eller en arbetsplats mer djupgående och sker ofta i en kombination av metoder som intervju, observation och dokument. Här försöker man sedan få fram kunskap och en djupare förståelse. Nordenwall, Möllås & Ahlberg (2009) påpekar att för att kunna förstå den kommunikation och det samspel som sker på skol-, grupp- och individnivå krävs olika metoder och datakällor. Enligt Yin (2007) är fallstudien en av de metoder som kan föredras när frågor som hur och varför ställs. En fallstudie kan bygga på intervjuer av de personer som har varit del i det händelseförlopp som ska undersökas. I en fallstudie kan flera olika empiriska material användas såsom dokument, observationer och intervjuer. Enligt Merriam (1994) kan en fallstudieforskning ge betydelsefulla bidrag till teori och praktik om resultaten förmedlas till andra personer.

5.1.1.1 Dokumentanalys

Merriam (1994) anser att dokument är en rik informationskälla. Dokument är den information som i en fallstudie samlas in på annat sätt än via intervjuer och observationer. När värdet av en informationskälla görs så ställs frågan om den information som kan framkomma är relevant för studiens frågeställning. Eftersom riktigheten i ett dokument är svår att fastställa så är det bra att inte använda dokument som den enda informationskällan. Även om riktigheten är svår att fastställa menar Merriam att en av de största fördelarna med dokument som informationskälla är dess stabilitet. Här menas då, till skillnad från intervjuer och observationer, att forskaren inte förändrar dokumenten genom sitt deltagande. Dokument är en bra källa för

kvalitativa studier eftersom de kan ge studien en empirisk grund till frågeställningarna. I denna studie användes åtgärdsprogram.

Enligt Asp-Onsjö (2008) har rektor på varje skola skyldighet att se till att varje elev som riskerar att inte uppnå kunskapsmålen har ett åtgärdsprogram. I åtgärdsprogrammet ska framgå vilka behoven för eleven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Formellt är det rektors ansvar att ett åtgärdsprogram utvärderas men det är ofta klassläraren eller elevens mentor som utarbetar åtgärdsprogrammet.

5.1.1.2 Intervjuer

Styrkan i kvalitativa intervjuer enligt Holme och Solvang (1997) är att undersökningssituationen liknar en vardaglig situation och ett vardagligt samtal. Det är den intervjuform som ger den minsta styrningen av personen som intervjuas. Personen som intervjuar påverkar samtalet men forskaren ser till att samtliga frågor blir besvarade. Enligt Kvale (1997) är det bra om frågorna relateras tematiskt till ämnet för intervjun. En spontan intervju ger spontana, livliga och oväntade svar. Strukturerade intervjuer gör det lättare att strukturera i analysstadiet. Kategoriseringen bör finnas i bakhuvudet om det är så man tänker sig analysarbetet. Forskningsfrågorna är grunden för intervjufrågorna.

5.2 Urval

Studien genomfördes på en F-9 skola i en västsvensk kommun. Skolan ligger i utkanten av kommunen och det är två mil in till staden. Under senare år har en stor inflyttning skett till skolans upptagningsområde då det i kringområdet ligger två stora arbetsplatser och en del nybyggnation har skett i området. På skolan går det ca 240 elever varav 90 elever går i årskurserna sex till nio. För att ta reda på vilka elever det var som inte uppnådde målen i ämnet svenska i år fem togs resultat från de nationella proven fram. Resultaten är arkiverade i skolans arkiv och det var inga problem att få ta del av dessa. Resultaten från nationella proven i svenska, vårterminen 2007 användes först och främst. För att finna sex stycken elever som inte uppnådde samtliga delar av målen i år fem fick även resultat från tidigare år användas. De elever som gjorde provet år 2007 går nu i år nio. De elever som gjorde provet året dessförinnan har gått vidare till olika program på gymnasiet. När sex elever var identifierade kontaktades de och tillfrågades om de ville delta i studien, vilket de tackade ja till.

Två lärare på skolan intervjuades också. Den ena av dem är specialpedagog och arbetar för närvarande femtio procent på denna skola och femtio procent på en annan skola i samma kommun. Tidigare arbetade hon femtio procent som speciallärare på skolan men har nu övergått till att endast arbeta som specialpedagog. Specialpedagogen på skolan arbetar tillsammans med personal och ledning för att utveckla det specialpedagogiska arbetet på skolan. Förutom detta arbete har specialpedagogen en handledande roll och hon har också hand om basutredningar inom läs- och skrivutveckling samt skriver åtgärdsprogram tillsammans med lärarna. I detta arbete har hon kommit i kontakt med de elever som deltar i studien. Den andra läraren som intervjuades är speciallärare på skolan och arbetar i huvudsak med undervisning av elever, antingen enskilt, i liten grupp eller i klassen. Vilken undervisning som sker beror på vad eleverna har för behov av stöd. Specialläraren utarbetar arbetsformerna och undervisningen för eleverna tillsammans med klass- och ämneslärarna. Både specialpedagogen och specialläraren på skolan sitter med i skolans elevhälsoteam, EHT.

5.3 Genomförandet

Aspers (2007) sammanfattar forskningsarbetet på ett bra sätt, vilket stämmer överens med hur arbetet med denna studie har genomförts. Först formulerar forskaren en fråga som är av intresse, därefter väljs en metod som passar för att finna svar. Första steget därefter är att läsa litteratur kring frågan och ämnet som intresserar. Därefter sker genererandet av det empiriska materialet, sedan följer sorteringsarbete och analys samt till sist författandet och presentation.

De dokument som genomlästes var först och främst de nationella proven i årskurs fem. Dessa användes för att få fram de elever som inte uppnådde målen och alltså var de som skulle delta i studien. Därefter användes betygskatalogen för årskurs nio för att få fram hur det har gått för dem när de kommit upp i årskurs nio, vilka elever som uppnådde målen och vilka som inte uppnådde målen för grundskolan. För att få tillräckligt underlag var målsättningen att få fram tre elever som uppnådde målen och tre elever som inte uppnådde målen. För att finna tillräckligt med elever som inte uppnådde godkänt resultat i femman fick sökandet göras bakåt i tiden eftersom det inte var sex elever som inte uppnådde målen samma år.

Efter att de som skulle intervjuas hade samtyckt till deltagande bokades intervjuerna. Intervjuerna bokades in och genomfördes under en och en halv månads tid. Ett av samtalen tog tid att få genomförd på grund av att en elev hade stor frånvaro då eleven inte kom till skolan alls under en period. Intervjuer fördes med två elever som inte uppnådde målen på höstterminen 2010 i årskurs nio och med en elev som inte uppnådde målen vårterminen 2010. Därefter intervjuades två elever som uppnådde målen på höstterminen i årskurs nio samt en elev som uppnådde målen på vårterminen i årskurs nio. Samtliga intervjuer genomfördes under lugna former och spelades in med hjälp av diktafon. Under en elevintervju märktes det tydligt att eleven just då hade mycket annat i huvudet men vid frågan om vi skulle avsluta ville han ändå fullfölja intervjun.

Intervjuerna genomfördes i ett rum på skolan där samtalen kunde genomföras i lugn och ro och de spelades in utan störande kringljud. De intervjuade erbjöds att lyssna på inspelningen efter avslutad intervju. En intervju fick kompletteras efter ett tag då en fråga inte hade besvarats och det gick bra att även få denna gjord. En av lärarintervjuerna spelades inte in då ett sammanträffande var svårt att få till men läraren svarade då på frågorna skriftligt. Av de totalt åtta intervjuerna spelades alltså sju stycken in.

Åtgärdsprogram för eleverna studerades och en sammanfattning av de åtgärdsprogram som varje elev har haft sammanställdes och resultatet av detta presenteras i resultatdelen. Fem av de sex eleverna har haft ett nytt åtgärdsprogram varje läsår som också under varje läsår har utvärderats. För en elev har de individuella utvecklingsplanerna använts. Elevernas åtgärdsprogram och de individuella utvecklingsplanerna finns arkiverade i skolans arkiv. De var inga problem att få tillgång till arkivet och åtgärdsprogrammen har använts för att tillföra ytterligare information kring elevernas situation i skolan samt tillföra det som inte framkom under intervjutillfällena.

Efter genomförda intervjuer sorterades materialet och början till kategorierna tog form. Efter att ha lyssnat och transkriberat intervjuerna gjordes en analys av elevernas åtgärdsprogram. Genom att jämföra elevernas och lärarnas uppfattningar med dokumenten har en sammanställning gjorts för att få fram en så riktig bild som möjligt. Resultatet av detta arbete redovisas under avsnitt resultat.

5.4 Studiens tillförlitlighet

5.4.1 Reliabilitet

Enligt Stukát (2005) är reliabiliteten tillförlitligheten på mätinstrumentet. Reliabilitetsbrister i en kvalitativ studie kan vara feltolkningar av svar, yttre störningar under undersökningen eller tur och otur i vilka frågor som ställdes. I denna studie användes både intervjuer och dokumentanalys för att undvika feltolkningar av svaren eller att informanterna feltolkade frågorna. Enligt Aspers (2007) har alla som gör en studie en förförståelse om det som de tänker studera. Forskare har en ram som man stöder sig på, ramen är delvis vetenskaplig men också summan av det vetenskapliga och det forskaren har upplevt själv. Reliabilitet, enligt Merriam (1994), handlar om att de resultat som framkommer i studien ska bli de samma om studien upprepas. Metoden ska vara nogt beskriven så att möjligheten finns men man ska också ha i bakhuvudet att människans beteende är föränderligt och inte statistiskt över tid.

5.4.2 Validitet

Validiteten, enligt Stukát (2005), avser giltigheten, d.v.s. om man mäter det som man avser att mäta. En orsak till låg validitet skulle kunna vara att informanterna inte är ärliga i sina svar.

Denna studie får en breddad empirisk funktion genom att intervjuerna kompletteras med dokumentanalys. Enligt Merriam (1994) stärks validiteten genom triangulering, d.v.s. i detta fall att flera informationskällor används.

5.4.3 Generaliserbarhet och representativitet

I Holme och Solvang (1997) framgår att inom kvalitativa metoder är inte generaliserbarhet och representativitet några centrala syften men urvalet av undersökningsspersoner är en avgörande del av undersökningen. Intervjuas fel personer blir undersökningens syfte inte uppfyllt. I denna studie har de elever som intervjuades nogt tagits fram utifrån att de inte uppnådde målen för ämnet svenska i femman. Därefter har det undersökts vilken undervisning, vilka stödinsatser och vilka faktorer som har påverkat deras måluppfyllelse i år nio. Enligt Nordwall, Möllås och Ahlberg (2009) och Stukát (2005) är bristen på att kunna generalisera den kvalitativa metodens kritiska punkt eftersom deltagarantalet ofta är relativt lågt. Dessutom påverkas studiens resultat och slutsatser av den som tolkat utsagorna men för denna studie var inte ambitionen att kunna generalisera. Meningen var att skapa kunskap om hur det har gått för eleverna, vad som har gjorts för dem efter att de inte nådde godkänt resultat på de nationella proven i årskurs fem och hur de själva och pedagoger upplever vad som främjar elevernas måluppfyllelse. När de elever det handlar om hade identifierats gick arbetet vidare med att titta efter hur det gick för dem i årskurs nio. Därefter skedde intervjuer eftersom det är det sätt som bäst ger svar på elevernas upplevelser om varför det gick som det gick. När de gäller representativiteten är frågan om lärarna och eleverna som intervjuades är representativa för andra lärare och elever på liknande skolor. Det är en viktig aspekt att ha i bakhuvudet men om andra känner igen problemet och situationerna kanske de kan ha hjälp av att lösa eller förstå problemen på liknande sätt (Bell, 1995). Inget talar för att de elever och pedagoger som ingår i denna studie skulle skilja sig från andra elever och pedagoger på andra skolor. Enligt Stukát (2005) är nackdelen med den kvalitativa metoden att resultaten inte är generaliserbara men man kan beskriva sitt fall så att andra skulle kunna dra nytta av resultaten i liknande situationer.

5.5 Etik

Aspers (2007) påpekar att det är viktigt att tidigt i arbetet ta del av Vetenskapsrådets etiska riktlinjer som gäller för forskning i Sverige.

I denna studie har Vetenskapsrådets etiska regler följts. Deras huvudråd för forskning är informations-, samtyckes-, konfidentialitets- och nyttjandekravet. Informationskravet handlar om att forskaren informerar alla deltagare i undersökningen om vad deras uppgift i studien är och vilka villkor som gäller för dem. Det är inget tvång att delta i studien och de kan när de vill säga att de inte vill fortsätta att delta. Alla uppgifter som framkommer kommer bara att användas för forskningens syfte. Samtyckeskravet innebär att deltagarna själva har rätt att bestämma över sitt deltagande. Konfidentialitetskravet innebär att allt som gör att deltagarna skulle kunna identifieras tas bort. Slutligen innebär nyttjandekravet att de uppgifter som finns med i undersökningen endast får användas för forskning. (www.codex.vr.se, hämtat mars 2011)

Aspers (2007) menar alltså att etik handlar om att följa de riktlinjer som finns för forskare. Riktlinjerna har följts i denna studie och de etiska reglerna som gäller vid en uppsats på denna nivå har följts. Samtliga namn på de personer som deltar i studien är fingerade. Namnet på skolan och kommunen har inte nämnt någonstans i uppsatsen, riskerna att bli igenkänd har därmed minimerats. Det som framkommit i studien kan kanske hjälpa andra elever att öka möjligheten att uppnå målen i skolan därför kan fördelarna anses överväga nackdelarna med studien. En av eleverna kände sig till och med utvald och det upplevdes som om att han blev mycket glad över att få medverka med sin uppfattning. När eleverna och lärarna tillfrågades för att medverka i studien utlovades att deras namn inte kommer att finnas med i rapporten.

Samtliga elever tillfrågades om de ville delta i studien. Föräldrarna till eleverna tillfrågades, via telefonsamtal, om deras barn fick intervjuas och delta i studien. Enligt Skolverket (2008) är åtgärdsprogram allmänna handlingar och det är de dokument som granskats för att få fram vilket stöd och undervisning eleverna fått.

6. Resultat

I detta avsnitt presenteras inledningsvis informanterna, därefter följer en sammanställning om varje elev som deltar i studien. Denna sammanställning har sin grund i åtgärdsprogram, individuell utvecklingsplan och intervjuer. Därefter presenteras resultaten under fyra punkter som har tagits fram utifrån studiens syfte och frågeställningar.

6.1 Informanterna

Eleverna:

Andreas, går för närvarande på gymnasiet individuella program.

Christian, går för närvarande sista terminen i årskurs 9. Han har anpassad studiegång och får hemundervisning av en lärare två gånger i veckan.

Johanna, går för närvarande sista terminen i årskurs 9. Johanna har anpassad studiegång.

Gustav, går sista terminen i årskurs 9.

Emma, går sista terminen i årskurs 9.

Sanna, går andra året i gymnasiet.

Lärarna:

Marianne är specialpedagog på skolan.

Elisabeth är speciallärare på skolan

6.1.1 Andreas, uppnår ej målen

I granskning av åtgärdsprogram och betygskatalog framkom att Andreas gick ur årskurs nio våren 2010 och han uppnådde då inte målen i svenska. Han har haft möjlighet till extra stöd, han har haft hjälp hemifrån och han har haft möjlighet att ha dator i undervisningen. Andreas har haft G-uppgifter och anpassat material samt förstärkt svenska/engelska som språkval. I åtgärdsprogrammet går även att utläsa att olika sjukdomar har gjort att han har varit trött och att det inte har funnits ork till att slutföra uppgifter. I ÅP framgår att i år 7 hade Andreas koncentrationssvårigheter och ingen ork att påbörja och slutföra uppgifter. Han genomgick många olika undersökningar där det ena efter det andra framkom såsom allergi, problem med mandlarna och upprepade öroninflammationer som gjort att han under en period inte hörde på ena örat. Det genomfördes flera möten på skolan där även motivationssamtal med SYV ingick. Andreas hade mycket tid hos speciallärare där det var lugnare och fanns möjlighet till mer hjälp. Under intervjun framkom att nu under första året på gymnasiet har han mer ork och han har nu klarat av att uppnå målen för grundskolan. När Andreas ser tillbaka på förra året säger han att han önskade att han hade haft mer ork för skolarbete, det har tagit ett år för att komma i kapp för att bli behörig för att söka till ett gymnasieprogram. Han säger att han upplevde att han fick den hjälp han behövde i grundskolan men att han inte trivdes i klassen. Han hade anpassad studiegång med möjlighet att åka hem med tidig buss men han stannade ändå kvar i skolan. Trots detta hade han inte ork att slutföra uppgifterna. Nu när han gått på gymnasiets individuella program har han utfört sina uppgifter enskilt men han önskar nu att han kan komma in i en gemenskap och klasstillhörighet till hösten.

6.1.2 Christian, uppnår ej målen

I granskning av ÅP och betygskatalog framkommer att Christian under sin skoltid haft mycket frånvaro. Under årskurs nio har frånvaron tilltagit ytterligare och Christian har nu hemundervisning. Familjen har också kontakt med Socialtjänst och Barn och ungdomspsykiatri, BUP, de väntar på utredning. Kontakten med hemmet har tidigare varit knapp och det har varit svårt att få tag i mamman. Under innevarande läsår har dock mamman insett att det finns problem med sonens skolgång och efter påtryckningar från skolan samarbetat med skolan för att få hjälp för sitt barn. Möten tillsammans med Socialtjänst och skola har skett. Efter att en tid ha haft anpassad studiegång och tid hos speciallärare har nu Christian hemundervisning där en lärare åker hem till honom och undervisar. Christian har haft förstärkt svenska och engelska som språkval. Christian hade inte betyg i höstas på grund av att det fanns för lite underlag för att göra en bedömning i ämnet svenska. Under intervjun med en av lärarna framkommer att nu när hemundervisning sker har Christian gjort sina uppgifter och även gjort delar av de nationella proven i svenska med godkänt resultat. Själv säger Christian i intervjun att han är rädd för att få frågor i skolan och när han har varit borta så mycket orkar han inte ta sig till skolan av rädsla för kommentarer. Christian träffar en lärare två gånger per vecka och får uppgifter att arbeta med dagligen hemma. Han säger att han trivs bäst med att undervisas ensam och med att sköta sina uppgifter hemma.

6.1.3 Johanna, uppnår ej målen

Johanna har under de senare åren inte trivts i skolan och hon har haft allt högre frånvaro och till sist slutat att komma till skolan över huvudtaget. Skolan har kallat till flera möten och anmält ärendet till Socialtjänsten ett flertal gånger. Det har inte hänt något då, vad man vet från skolans håll, socialtjänsten har erbjudit föräldrarna hjälp men de har avböjt. Under en termin i

åttan misstänktes att Johanna tog någon form av droger och Socialtjänsten kontaktades. Familjen dementerade och sa att de har god kontroll och hämtar och lämnar alltid Johanna när hon är med sina vänner. Johannas berättelser under den tiden gav intrycket av att det inte var på det viset. Personalen på skolan kände att de i detta läge inte kunde göra mer vad gällde hennes fritid. Efter samtal med kontaktlärare och utifrån läsning av dokumenten så framstår det som om att kontakten med hemmet har varit sporadisk och att föräldrarna inte verkar ta problemen på allvar. I mitten av terminen flyttade familjen till annan ort men Johanna är fortfarande skriven på samma skola. Enligt åtgärdsprogrammet är anpassad studiegång bestämd, som innebär att Johanna ska vara i skolan två dagar per vecka och arbeta resten av veckan hemma med datorstöd. Johanna har haft förstärkt svenska och engelska som språkval. Hon säger själv att hon aldrig kommer att gå till en ny skola. Skolan har vid ett flertal tillfällen kontaktat familjen samt tagit hjälp av studie- och yrkesvägledaren för att Johannas nästa år ska innebära en nystart för henne.

6.1.4 Glenn, uppnår målen

Efter genomläsning av åtgärdsprogram framkommer att Glenn under åren har haft det jobbigt både hemma och i skolan. Han har haft svårt med koncentrationen och han har tidigare år haft mycket magont. Glenn har haft kontakt med BUP och han gick där under en tid men han avbröt kontakten på egen begäran. Under intervjuerna med två lärare framkommer att pappan är negativ till BUP-kontakt, han tyckte att det bara var för sonen att skärpa till sig. Under senaste åren har Glenn varit okoncentrerad och han har fastnat i olika idéer om vad han ska göra under gymnasietiden. Han har varit och besökt flera olika skolor och även skolor på annan ort. Glenn glömmet eller inser inte att han måste lägga ner tid på att klara av grundskolan först. Han drar på att lämna in uppgifter och tycks tro att allt ordnar sig ändå. Dock när han är koncentrerad så kan han slutföra uppgifter. Han fastnar lätt i att hålla på med mobilen trots tillsägelser. Under skoltiden har upprepade möten med föräldrar skett där ibland föräldrarna uteblir eller ringer återbud. Periodvis har Glenn skärpt till sig och verkat lugnare och det är enligt lärarna när han har blivit lovad något hemifrån, till exempel att han ska få åka till Dreamhack (stor årlig dataspelssammankomst) om han sköter skolan. Glenn upplevs snurrig och vimsig emellanåt och han gapar och pratar rakt ut på lektionerna. Han största tillgång i skolan är att han är duktig muntligt vilket han som sagt ibland använder på ett icke godtagbart sätt. På fritiden råkar han ofta i bråk. Han har någorlunda kontinuerlig kontakt med skolkurator och han söker kontakt med ett par vuxna på skolan där han berättar väldigt mycket om sitt liv. Glenn hade betyg i svenska i höstas men det är tveksamt om han har uppnått målen i vårens nationella prov. Pappan kommer från Albanien och mamman från Sverige. Glenn säger under intervjun att han alltid har följt ämnet svenska och det har aldrig varit tal om att han ska läsa svenska som andra språk. Glenn har albanska som hemspråk men i övrigt har han svenska och engelska som språkval. Han talar både albanska och svenska hemma men bor med sin pappa och sin styvmamma och träffar sin mamma ibland på helgerna.

6.1.5 Emma, uppnår målen

Under samtal med läraren framkommer att Emma under senare tid har varit mycket orolig och kommit för sent och gått ut och in från lektionerna, det säger även hon själv. Emmas resultat har försämrats och hon riskerar att inte uppnå betyg i ämnet engelska. I svenska har hon för närvarande precis ”näsan över vattenytan”, hon skickar in uppgifter sent och får inte mycket gjort på lektionstid. Genom att ha svenska och engelska som språkval får Emma extra tid för ämnena. Den kontakt som varit med hemmet har varit att skolan ringer hem om Emma inte är sjukanmäld samt de vanliga utvecklingssamtalen varje termin. Emma har blivit ovän med sin kontaktlärare och har bett om att få byta, vilket nu också har gjorts. Utvecklingssamtal har

genomförts där också ett ÅP upprättades och Emma verkar något lugnare. Emma säger att hon är orolig över vad hennes mamma ska säga om hon får reda på att hon har det jobbigt i skolan. Hon nämner inte sin pappa men hon bor tillsammans med dem båda. Emma har möjlighet att arbeta hos speciallärare för att kunna koncentrera sig och kunna arbeta med sina uppgifter i lugn och ro. I åtgärdsprogrammet står det att hon vid varje lektionstillfälle ska uppsöka aktuell ämneslärare för att ta reda på vilka uppgifter hon ska arbeta med. Emma trivs inte i klassen och det är därför hon inte vill arbeta i klassrummet, säger hon.

6.1.6 Sanna, uppnår målen

Sanna uppnådde målen för år nio när hon gick i grundskolan. Hon går nu i gymnasiet och har klarat sig mycket bra i ämnet svenska. Sanna själv säger under intervjun att hon var flitig och la ner mycket tid på att klara sig i grundskolan och tränade extra på att läsa och träna läsförståelse. Hon kom i gång med att läsa böcker både i skolan och hemma. Sanna fick hjälp hemma med att klara av sina studier och bytte språkval från franska till förstärkt svenska/engelska i årskurs sju. Hemmet hade kontakt med skolan vid behov och var drivande för att byta från franska till svenska/engelska. Sanna hade inget extra stöd förutom engagerade lärare och god kontakt med såväl lärare som andra elever. Hon hade inget ÅP men individuell utvecklingsplan. I IUP: n stod det att hon skulle träna extra på läsning och läsförståelse, säger läraren under intervjun. Sanna hade bland annat ett läsprojekt där hon skulle läsa hemma varje dag för en vuxen, vilket hon också gjorde. Sanna upplevde att hon fick den hjälp hon behövde både i skolan och i hemmet. Hon har alltid haft god närvaro i skolan.

6.2 Analys

I denna del redovisas huvudresultaten utifrån studiens syfte och frågeställningar. Resultaten från intervjuerna redovisas under fyra punkter.

6.2.1. Hur har det gått för sex elever som inte uppnådde målen i ämnet svenska i år fem när de kommit upp i år nio ?

Av de sex elever som inte uppnådde målen i svenska i år fem så har tre av dem uppnått målen i årskurs nio. Av de tre andra var det Andreas som gick ur nian förra året utan godkänt betyg i svenska. De resterande två, Christian och Johanna, uppnår hittills denna termin inte målen för svenska i år nio.

6.2.2 Vilka faktorer upplever elever och lärare kan förbättra undervisningen samt påverka elevernas möjlighet att uppnå målen?

Samtliga elever i studien anser att den mest framträdande faktorn för en optimerad undervisning och den faktor som påverkar elevernas måluppfyllelse mest är hur läraren är. Eleverna påpekar hur viktigt de tycker att det är att läraren kan skoja, har humor och att han eller hon respekterar eleverna och att det är en person de kan tala med. Ingen av dem talar om lärarens ämneskunskaper men eleverna påpekar att de vill att lärarna ska ha förståelse för eleverna och vara tydliga med vad det är som gäller för lektionen. En utförligare beskrivning om hur eleverna tycker att en bra lärare är redovisas under punkt 6.2.4.

Måluppfyllelsen påverkas av om eleverna trivs i klassen, om de har bra kamrater och om de har ett gott samarbete med sina klaskamrater. En av eleverna, Glenn, påpekar att allt kring eleven påverkar skolresultaten. Han menar att samhället påverkar, vilken gemenskap man har och även vad man gör på fritiden. Han menar att om man till exempel arbetar extra i en affär på fritiden och sitter i kassan så påverkar det vilka resultat man uppnår i matte.

När eleverna beskriver vad det är som kan förbättra undervisningen så är det bland annat hur uppgifterna utformas. Andreas nämner att han vill ha korta roliga uppgifter och inte så långa omfattande uppgifter. Han nämner också att han tyckte att engelskan var roligare än svenskan just för att i engelskan fick de korta uppgifter. Andreas säger också att han hade samma lärare i båda ämnena men uppnådde inte målen i svenska men att han uppnådde målen i engelska. Anledningen till det tror han är just att uppgifterna var korta och kändes roligare.

En av flickorna, Johanna, säger att hon skulle vilja skriva mer berättelser och att hon vill skriva egen fakta om saker och ting. Glenn säger att han inte alls gillar att skriva och att han tar riktigt lång tid på sig för att få ner text på papper. Han berättar vidare att hans skrivstil inte är den bästa och att han egentligen hatar den. Han önskar att de skulle få mer praktiska uppgifter på lektionerna.

Sanna beskriver att hon alltid har tyckt att det är viktigt att klara målen i de ämnen hon läser. Hon berättar vidare att hon tror att hon klarade målen i svenskan för att hon alltid har läst mycket. Hon säger att läsningen har hjälpt henne med stavningen och hur man skriver meningar.

Eleverna talar även om att den egna motivationen till skolarbetet är av betydelse. Ett par av eleverna berättar att det kan vara avsaknaden av motivation till skolarbetet som orsak till problemen med måluppfyllelsen. Andreas som gick ur nian utan godkänt betyg beskriver att han inte hade någon ork till skolarbete och att han inte tyckte att det var kul. Han tror att han hade klarat målen om han hade haft mer ork och motivation till skolarbetet. Johanna beskriver att hon saknade motivationen för att gå till skolan. Hon berättar också att hon inte hade någon trivsel i skolan. Glenn menar att det är viktigt att ha ett mål för att vara motiverad att arbeta i skolan. Han säger att för honom är det viktigt att han vet vad han vill göra när han blir äldre för att känna sig motiverad. Sanna tror att det kan bero på vilka man umgås med. Hon känner att de flesta nog inte förstår allvaret när de går i grundskolan och menar att man behöver bli informerad om varför det är viktigt att få godkänt. Glenn talar om självbilden och att det inte är så kul att känna att man är den dåliga i klassen.

Lärarna, Marianne och Elisabeth, anser att det är elevernas självbild som påverkar de resultat eleverna uppnår men även pedagogens och dennes kompetens påverkar hur det går. Elisabeth, speciallärare, säger att det är viktigt att eleverna ”*tror på sin egen förmåga att lyckas i det de håller på med, att de tror att de kan lära sig läsa*”. Elisabeth menar också att den bild eleven har av sig själv blir förstärkt av omgivningen. Hon beskriver att hon tror att ”*Specialundervisningen kan förstärka den bilden som eleven har av att vara den som inte kan*”. Genom att elever får gå ifrån klassen för att få hjälp kan de känna att de inte hör till gruppen och det förstärker bilden av att vara en som inte kan. Det är viktigt att vi som lärare får eleverna att känna självförtroende och att vara en person som kan.

Elisabeth anser också att hemmiljön är oerhört viktig, att föräldrarna tar del av barnets skolgång och kan stötta och uppmuntra dem. Hon menar att föräldrarna påverkar elevernas syn på skolan genom vad förmedlar till sina barn. Om föräldrarna tycker att skolan inte är viktig blir skolan inte viktig för barnet heller.

Både specialläraren och specialpedagogen anser, i likhet med eleverna, att elevens motivation påverkar elevernas resultat. Skolans ekonomi påverkar och vidare uttrycker de att lärandemiljön, klimatet i klassrummet, vilket arbetsmaterial och vilket förhållningssätt lärarna har är andra faktorer som spelar in.

6.2.3. Vilken undervisning och vilka specialpedagogiska insatser har eleverna fått, skiljer sig insatserna åt för de elever som har uppnått målen och för de elever som inte uppnått målen?

Gemensamt för eleverna är att samtliga uttrycker att de har fått den hjälp de behöver i skolan, de har haft möjlighet till specialundervisning, hjälpmedel i undervisningen som dator och anpassat material samt även inläst material vid behov, som Johanna svarade: *"Jag har fått allt"*. Samtliga elever i studien har också valt bort att läsa något ytterligare språk än engelska. De har valt förstärkt engelska och svenska. De har inte alltid påpekat detta själva men det framkom när deras åtgärdsprogram och betygskataloger studerades.

En skillnad som framkom är att Christian och Johanna har anpassad studiegång eftersom de av olika anledningar inte kan delta i den ordinarie undervisningen, Det är Christian och Johanna som för närvarande inte uppnår målen för årskurs nio. Dessa två elever hade också hög frånvaro och/eller trivdes dåligt i klassen. Det är denna punkt som är mest framträdande för dem som inte uppnådde målen, de känner ingen trivseln eller känner ingen tillhörighet i gruppen. Johanna påpekade själv att hon: *"hade inte trivseln"*. Vad den bakomliggande orsaken till den höga frånvaron är framgår inte och det är inte ens säkert att Johanna eller hennes föräldrar vet själva vad det är som gör att de inte orkar ta sig till skolan. I Christians fall pågår en utredning hos BUP men i Johannas fall har föräldrarna tackat nej till vidare utredning. I Christians fall har det från skolans håll upplevs svårt att ha en kontinuerlig kontakt med hemmet, de svarade inte på e-post eller kom till planerade möten.

De elever som uppnådde målen har god närvaro i skolan. De upplever att de har fått den hjälp de behöver och de har fått hjälp hemma om och när de behövt. Glenn säger att han inte ville ha någon hjälp hemma, hans familjesituation gör att han inte ber om hjälp. För de elever som uppnådde målen har föräldrarna på olika sätt haft kontakt med skolan, ibland täta möten, ibland telefon- och/eller e-postkontakt. Glenn beskriver att det kan vara andra påverkansfaktorer än faktorer som rör honom själv direkt som påverkar måluppfyllelsen, han menar att exempelvis samhället påverkar skolresultaten. De andra eleverna talar endast om de faktorer som rör dem själva eller de faktorer som påverkar inom skolan.

Marianne och Elisabeth anser båda två att extra stöd är en anpassning av inlärningsstoff, alternativa lärvärtyg, personalförstärkning, tillgång till specialpedagog och speciallärare.

6.2.4. Vad upplever elever och lärare karaktäriserar en god undervisning och en bra lärare?

Eleverna uttrycker att en god undervisning innebär korta uppgifter, tydlig information, praktiska uppgifter och lagom långa genomgångar.

Specialpedagogen Marianne tycker att en god undervisning innebär att läraren på ett tydligt och strukturerat sätt arbetar med språkutveckling och med språklig medvetenhet. Olika metoder ska användas i undervisningen och det är viktigt att läraren tidigt upptäcker läs- och skrivsvårigheter och att åtgärder sätts in. Marianne uttrycker också att det är angeläget att det finns en handlingsplan för skolan i läs- och skrivutveckling. Hon menar också att: *"Läraren bör ha noggranna överlämningar av elever som inte uppnått målen i årskurs fem. Det är också av stor betydelse med god kommunikation mellan lärarna över stadiegränserna."*

Vidare påpekar Marianne att det bästa är om varje skola kan ha en speciallärare som arbetar i verksamheten och dessutom tillgång till specialpedagog. En specialpedagog som kan arbeta

med övergripande frågor, handleda personal och/eller undervisa upplever Marianne också som betydelsefullt. Hon tycker att organisationen måste vara flexibel så att förändringar kontinuerligt kan ske utifrån elevernas behov. Hon anser att när en elev visar god språklig förmåga i svenskämnet, kan uttrycka sig muntligt och skriftligt, kan reflektera över vad andra säger och skriver och visar intresse för ämnet så är det tecken på en god undervisning.

Eleverna tycker att en bra lärare är en lärare som har humor, kan skoja och skapa bra relationer med eleverna. På frågan hur en bra lärare ska vara svarar Andreas att en bra lärare är en lärare som gillar att skoja och han påpekar också att läraren inte ska vara sur. Christian svarar också att en bra lärare är en som skojar. Johanna vill att en lärare ska lyssna och ställa upp för eleverna och hon vill att man ska kunna prata med läraren om allt. Glenn menar att det är viktigt att läraren är snäll och omtänksam. Vidare tycker han att läraren ska respektera eleverna. När det gäller uppgifterna ska det vara bra material och eleverna ska få gott om tid tycker han. Han säger också att det är viktigt med tydliga mål och att eleverna vet stoppdatum för uppgifterna. Om eleverna inte hinner bli klara i tid, vilket lärarna förövrigt ska vara beredda på, så behöver eleverna hjälp på vägen genom att läraren visar hur saker ska göras säger han. Han tycker också att läraren ska göra det bästa av situationen. Glenn vill också att läraren ska ha ett glatt humör.

Emma anser att en lärare ska vara snäll och lätt att förstå. Emma säger också att en rolig undervisning kännetecknas av att den är intressant och att läraren pratar mycket om intressanta ämnen. Hon säger att en lärare inte får mala, hon tycker att läraren kan säga roliga saker även om hon eller han pratar om det man ska lära sig. Man lär sig bättre när det görs på ett intressant sätt. Hon tycker att det är bra om eleverna har ordning och reda, hon uttrycker att ordning och reda infinner sig när undervisningen är rolig och intressant. Sanna säger att när hon behöver hjälp så vill hon att läraren ska kunna förklara för henne så att hon förstår och det kan ske genom att läraren ger bra exempel.

Marianne, specialpedagog, anser att en bra lärare är: *"en lärare som uppmärksammar och sätter in åtgärder tidigt"*. Hon anser att åtgärder egentligen ska sättas in redan i förskolan och förskoleklassen, vilket ofta inte görs. Vidare ska en lärare också på ett tydligt och strukturerat sätt arbeta med språket och den språkliga medvetenheten. Marianne anser att den goda läraren deltar i kompetensutveckling i läs- och skrivutveckling hos barn och använder sig av olika metoder i sin undervisning. Det är också viktigt att läraren följer den handlingsplan som förhoppningsvis finns för skolan i läsning och skrivning. Betydelsefullt är också att lärarna stöttar eleverna i arbetet att nå målen i den individuella utvecklingsplanen.

6.3 Tolkning

Det är således tre av de sex eleverna som uppnår målen för år nio. Det som skiljer dem åt från dem som inte uppnår målen är att de har kommit till skolan och tagit emot den hjälp som har erbjudits. En av eleverna, Sanna, säger att hon alltid har tyckt att det är viktigt att arbeta. Glenn säger att han inte har haft några svårigheter, han säger visserligen att han inte har haft något stöd hemifrån men han upplever kanske att stödet i skolan har räckt. Emma, den tredje eleven som uppnått målen har lagt ner mycket arbete hemma säger hon.

Gemensamt för alla sex eleverna är att de har valt förstärkt svenska och engelska som språkval, vilket har gett dem mer tid för de ämnena. Att de har haft mer tid kan vara en orsak till att tre av eleverna har uppnått målen, kanske också att de har haft både yttre och inre motivation.

En anledning till att Johanna inte uppnår målen kan vara att hon inte kommer till skolan och inte följer den plan som är utarbetad för henne. Skolan har gjort en orosanmälan till Socialtjänsten på grund av hög frånvaro och misstanke om andra problem men i nuläget har inget mer hänt i ärendet. Som tidigare har beskrivits så är enligt Asp-Onsjö (2008) den vanligaste orsaken till att en elev inte uppnår kunskapsmålen just bristande delaktighet på grund av frånvaro eller passiv närvaro. För en av pojkarna, Christian, går det för närvarande bättre och om det håller i sig kommer han eventuellt att få betyg i svenska vid vårterminens slut, ännu är det dock oklart. Anledningen till att det fungerar bättre är att han har hemundervisning anser han själv. Hemundervisning är den lösning som verkar vara det enda som fungerar för honom i nuläget. Den tredje eleven som inte uppnådde målen, Andreas, var mycket sjuk under år nio och hade ingen ork och motivation till skolarbete.

Specialläraren menar, i likhet med Groth (2007) och Brown (2002), att elevernas självbild kan försämrans genom att de går ut från klassen för att få extra stöd. Specialundervisningen kan innebära att vi förstärker elevens självbild av att vara en som inte kan genom att eleverna går i väg och inte deltar i den vanliga gruppen. Hur specialundervisningen ska se ut är en organisationsfråga som kan diskuteras på skolan.

Goda relationer med lärarna, korta uppgifter, struktur och ramar i arbetet verkar vara faktorer som är positivt för måluppfyllelsen. En elev påpekar att det är viktigt att läsa mycket böcker för att uppnå målen i svenska samt att de blir informerade om hur viktigt det är att uppnå målen. På skolan anpassas undervisningen efter elevernas förutsättningar och behov som det också står i läroplanen att den ska. Elevernas problem på denna skola verkar individualiseras både av dem själva men också av lärarna. Lärarna framstår som goda lärare och inga större problem på skolan framkommer, förutom att specialläraren funderar över specialundervisningens utformning. Om eleverna är delaktiga i planeringen av undervisningen framgår inte. Det kan vara så att olika åtgärder sätts in utan att eleverna är delaktiga. Den största anledningen till att Christian och Johanna inte uppnår målen innevarande termin är att de har hög frånvaro. Andreas som gick ur grundskolan utan betyg våren 2010 hade inte motivation och orken till att komma igång med skolarbetet. Inga specifika inlärningssvårigheter är dokumenterade för dessa elever. Vad anledningen är till den höga frånvaron för Johanna och Christian framgår inte men att den höga frånvaron är anmäld till Socialtjänsten framkommer. Under den tid då studien genomfördes fanns det ingen ytterligare uppföljning dokumenterad om hur Socialtjänsten har tagit hand om ärendena.

7. Diskussion

I detta avsnitt diskuteras inledningsvis bakgrund, metod och resultat. Därefter kommer avsnittet om specialpedagogiska implikationer där beskrivs och presenteras förslag på vad vi kan göra i skolan för att förutsättningarna ska bli så bra som möjligt för elevernas måluppfyllelse. Därefter diskuteras bidraget till forskningsfältet och avslutningsvis en liten slutsats.

7.1 Bakgrund, metod och resultat

Denna studie är deskriptiv och empiri har samlats in från källor. Enligt Merriam (1994) innebär det inte att man som forskare går in i studien utan förförståelse. Som forskare har man alltid en del antagande, teorier och begrepp med sig i sitt forskningsarbete. Det gäller även i denna studie. Efter att ämnet för studien var bestämt påbörjades arbetet med att söka litteratur och tidigare forskning. Detta tog lång tid och gav upphov till mycket bekymmer till en början. En del antagande visade sig vara svåra att motivera i denna studie och fick därför tas bort men efter ett tag gick det bättre och en hel del litteratur gick igenom. Efter att ha läst ytterligare

litteratur upptäcktes återigen att inte heller de var relevanta för studien, det kändes tungt att ha lagt ner mycket tid på det som då kändes onödig litteratur. Det är svårt att hitta rätt med en gång. Internationell forskning av Hattie, Giota och Snow tillsammans med Skolverkets digra samlingar har varit den huvudsakliga grunden för det som sedan blev fokus för undersökningen.

Syftet i studien, att undersöka hur det har gått för elever i ämnet svenska på en F-9 skola, kändes intressant och aktuellt. Dels på grund av mitt intresse för specialpedagogik, dels för att resultat från de nationella proven visar att elevers kunskaper i svenska har försämrats jämfört med tidigare år. Genom Pisa 2009 framkommer också att resultaten i läsförståelse har försämrats i Sverige. Vi vet att det är många faktorer som påverkar elevers resultat och att lärande sker både i skolan och utanför skolan. Faktorer som socioekonomisk status, etnicitet, föräldrars utbildning och föräldrarnas förväntningar på sina barn påverkar elevernas prestationer. (Skolverket, 2009). En del faktorer kan vi inte rå på från skolans sida, de som i litteraturgenomgången kallas bakgrundsfaktorer. Det vi däremot kan göra är att vi kan arbeta för att det ska bli så bra som möjligt för eleverna när de är i skolan. Denna studie avgränsades till att fokusera på påverkansfaktorer inom skolan, hur det har gått för de elever som inte uppnådde målen i årskurs fem och vilken undervisning eleverna har fått. Vidare undersöktes också vilka specialpedagogiska insatser eleverna fått samt elever och lärares syn på vad som karaktäriserar god undervisning och en bra lärare.

Metoden som användes var en kvalitativ metod, en fallstudie där intervjuer och granskning av åtgärdsprogram ingick. Det kändes som en bra metod för att undersöka det som stod i fokus. Genom att jämföra elevernas och lärarnas uppfattningar med dokumenten har en sammanställning gjorts för att få fram en så riktig bild som möjligt. När det gäller studiens tillförlitlighet och giltighet användes både intervjuer och dokumentanalys för att undvika feltolkningar av svaren eller att informanterna feltolkade frågorna. Reliabilitet enligt Merriam (1994) handlar just om att de resultat som framkommer i studien ska bli de samma om studien upprepas. Det vet man ju aldrig men metoden är utförligt beskriven så att möjligheten finns att någon annan skulle kunna upprepa studien. En orsak till låg validitet enligt Stukát (2005) skulle kunna vara att informanterna inte är ärliga i sina svar, ibland kan kanske informanterna svara det de tror man vill höra. Det fungerade bra att spela in intervjuerna, dessutom gick de bra att lyssna på efteråt, vilket i förväg befarades vara svårt. Genom att spela in intervjuerna och därigenom slippa göra anteckningar gjorde att onödig okoncentration uteblev. Under en elevintervju märktes det tydligt att den eleven just då hade mycket annat i huvudet, han hade svårt att låta bli att titta på mobiltelefonen och svara på sms men vid frågan om intervjun skulle avslutas ville han ändå fullfölja intervjun. Trots dessa störande moment kunde eleven klart och tydligt redogöra för hur han tycker en god undervisning ska vara och varför det kan vara svårt att få hjälp hemifrån.

Resultatet från intervjuerna redovisas under fyra punkter som är framtagna utifrån syftet med studien. Resultatet redovisas på detta sätt för att det ska vara lätt att följa om syftet är uppnått, vilket jag anser att det är. Resultatet blev att tre av de sex elever som inte uppnådde målen i årskurs fem uppnår målen i svenska när de kommit upp i årskurs nio. Det framkom en del skillnader mellan de elever som uppnådde målen och för dem som inte uppnådde målen, där den mest framträdande var den höga frånvaron hos de elever som inte uppnådde målen. Vidare undersöktes vilka faktorer eleverna tyckte påverkade elevers måloppfyllelse, den enskilt viktigaste faktorn enligt eleverna var, i likhet med vad Hattie (2009) och Skolverket (2009) påpekar, läraren. Eleverna nämner under intervjuerna att en bra lärare har humor och skojar med eleverna, vilket även Wikberg (1998) menar. Det kan kanske vara svårt att ha som krav

men genom att lärarna skapar goda relationer med eleverna kommer ett lättsamt sätt att umgås med dem troligtvis naturligt. En bra lärare karaktäriseras av att han eller hon är tydlig, har bra uppgifter och skapar relationer och möter varje elev där denne befinner sig. Vidare tar den bra läraren vara på att elever behöver ha olika lång tid för att lösa uppgifter, olika metoder för undervisningen och att innehållet behöver vara olika. De lärare som intervjuades i studien verkade ha goda relationer med eleverna, ingen av eleverna påpekade något annat. Det är ett stort ansvar som vilar på läraren och han eller hon behöver inte bara ha ämneskunskaper utan behöver besitta många olika egenskaper.

När eleverna berättar vad de tycker karaktäriserar god undervisning säger de att det är när de får korta uppgifter, tydlig information, praktiska uppgifter och lagom långa genomgångar. Hur undervisningen planeras är betydelsefullt, om eleverna dessutom deltar i planeringen och utvärderingen av undervisningen och får vara med att bestämma kurser, ämnen, teman och aktiviteter så övar de på att ta ansvar och att utöva inflytande vilket också är en viktig del i läroplanen.

Samtliga elever som deltog i studien hade under skolåren 6-9 förstärkt svenska och engelska istället för att läsa ytterligare ett språk som spanska eller franska som erbjuds på denna skola. Detta gav eleverna mer tid till kärnämnen svenska och engelska och det minskade troligtvis den stress det kan innebära att läsa och ta till sig ytterligare ett språk. Ofta är det så att om man har svårigheter att uppnå målen i ämnet svenska så är det en för stor arbetsbörda att läsa ytterligare ett språk, förutom engelska. Vid upptäckt att en elev inte kommer att uppnå målen för grundskolan i svenska kan alltså föräldrar och elever informeras om att möjligheten att läsa förstärkt svenska och engelska finns. Detta verkar vara ett sätt som fungerar på denna skola. Här behöver de även bli informerade om att i förstärkt svenska/engelska sätts inget betyg utan de resultat de uppnår under dessa lektioner ingår i de vanliga svensk- och engelskbetygen.

Lärarna tycker att organisationen är en viktig påverkansfaktor vilket också Skolverket (2009) påpekar. Hur kommunen planerar organisationen för grundskolorna är en faktor som är svår att påverka ute på den enskilda skolan, däremot är det kanske lättare att vara med vid schemaläggning, hur grupper delas in, planering av undervisningen samt hur specialundervisningen ska organiseras. Skolverket (2001) påpekar även att kompetensutveckling för pedagoger är en faktor som påverkar elevernas måluppfyllelse, detta nämner även lärarna under intervjuerna. Lärarlyftet har varit en stor satsning i kommunen, där specialpedagogik har varit ett prioriterat område. Det eleverna inte nämner något om är hur den rumsliga miljön är utformad, däremot nämner de den psykiska miljön på skolan, det är betydelsefullt med trivsel. Något som också framkommer under intervjuerna med lärarna är att det är viktigt att noggranna överlämningar av elever vid studie- och lärarbyte sker. Överlämningar och dokumentation om elevers kunskaper är ett område som kan vidareutvecklas nämner specialpedagogen.

Specialläraren påpekar hur viktigt det är med elevernas självbild, att de inte ser sig själva som den som inte kan. Enligt Brown (2002) är självbild, den bild individen har av sig själv när hon betraktar sig själv utifrån vid olika situationer. Specialläraren är även kritisk till hur specialundervisningen är utformad, kanske förstärker den elevens självbild av att vara någon som inte kan i och med att eleverna i svårigheter ofta går i väg för att få hjälp. Enligt Taube (2004) utvecklar människan sin självbild i samspel med sin närmiljö och omgivning, vilket minskar när eleven går ifrån gruppen.

Det är betydelsefullt att vi bedömer och bemöter elever utifrån deras livssituation, elever behöver hjälp utefter var de befinner sig i livet. I såväl Lpo94 och Lgr11 påpekas att hänsyn ska tas till varje elevs förutsättningar och att det finns olika sätt att nå målen på. (Skolverket, 2011 och Utbildningsdepartementet, 1994). Det lärarna verkar göra på den här skolan är att de respekterar varje elev och möter dem där de befinner sig just för tillfället. Utifrån detta utformar de arbetsformer som fungerar för varje elev som har svårigheter att nå målen. Förhoppningsvis kan de arbetssätt som utformas för de här eleverna innebära att han eller hon mår bättre och kommer nå målen med lite mer tid.

Resultaten i denna studie visar att även om eleven inte uppnår målen i årskurs fem så kan eleverna uppnå målen om de befinner sig i skolan och tar del av den undervisningen som ges och tar emot den hjälp som erbjuds. Däremot om eleverna har stor frånvaro och inte tar emot den hjälp de erbjuds uppnår eleverna inte målen. Deras motivation att ta tag i uppgifterna är viktig, det går att uppnå målen utan hjälp från hemmet men att eleverna behöver hjälp och stöttning är tydligt. Klass- och grupptillhörighet och hjälp från kamrater är inte alltid det som behövs, även om det underlättar, så är det individuellt vilken hjälp en elev behöver. En av eleverna klarade inte sina uppgifter förrän han fick hemundervisning, för honom är det den undervisning som fungerar. Lugn och ro, enskild undervisning med korta anpassade uppgifter är det som behövs för honom.

7.2 Specialpedagogiska implikationer

För de elever som har svårigheter, vilket naturligtvis också gynnar övriga elever, behöver skolan möta dem på deras nivå och anpassa undervisningen för dem på ett sätt så de kan arbeta så bra de kan just vid det tillfället. Exempelvis kan arbetsformerna på skolan utvärderas och utvecklas. De arbetsformer som utformas för den enskilde eleven, som är i behov av särskilt stöd, kanske kan användas i hela gruppen. Stigendals undersökning visar bland annat att ett framgångsrikt sätt är att arbeta temaorienterat, i denna studie är det ingen av eleverna som nämner att de arbetat temaorienterat.

För att ytterligare förbättra elevernas måluppfyllelse kan läxläsning erbjudas, vi kan förbättra undervisningen genom att ha ett varierat undervisningssätt vilket kan underlätta för eleverna att ta del av undervisningen och finna arbetssätt som passar dem. Gustavsson och Myrberg (2002) menar att det är viktigt att lärarna är väl förberedda och är väl bekanta med det de lär ut. Vi kan under skoldagen se till att även eleverna är förberedda för att arbeta, till exempel genom att erbjuda frukost på morgonen.

Vidare behöver en lärare enligt eleverna hålla fokus på det som ska läras ut, ha humor och vara bra på att lyssna. Skolverket (2009) påpekar att djupa relationer såväl mellan elever och lärare som med föräldrar är gynnsamt för elevens måluppfyllelse.

Skolan och lärarna ska erbjuda kompensatoriska hjälpmedel då det behövs. Läraren bör vara en del i en trygg miljö, hålla disciplin och struktur på lektionerna. En enkel struktur på en lektion kan vara att start- och stopptid för lektionen samt att mål för lektionen tydliggörs för eleverna. Ett enkelt sätt är att detta skrivs på tavlan tillsammans med vilka uppgifter de förväntas göra. Eftersom läraren är en så stor påverkansfaktor för elevernas måluppfyllelse är det ett stort ansvar och ett mycket viktigt arbete att vara lärare. Rapp (2006) påpekar att en lärare måste vara flexibel och förändringsbenägen. Enligt Skolverket (2011) ska vi arbeta mer ämnesövergripande, vilket kan bli en förändring för många lärare. Verksamheten i skolan behöver kontinuerligt prövas, resultat behöver följas upp och utvärderas och nya metoder behöver testas och utvecklas.

Om eleverna saknar motivation får vi i skolan försöka att hjälpa dem att bli motiverade till exempel genom att hjälpa eleverna att hitta ämnesområden som intresserar dem. Studie- och yrkesvägledaren kan kopplas in för att hjälpa till med motivationssamtal och visa på vad det finns för olika alternativ efter att grundskolan är avklarad. På denna skola har Studie- och yrkesvägledaren varit med i motivationssamtal och det är en åtgärd som även är inskriven i elevernas åtgärdsprogram. När det gäller elevernas självbild får vi försöka att hjälpa eleverna att skapa en god självbild. Ett sätt kan vara att träna eleven i att ändra sin bild om sig själv av att vara en elev som inte kan, till att få bilden att han eller hon är en elev som kan. Ytterligare ett sätt kan vara att ge eleven anpassade uppgifter som ligger på elevens nivå samt erbjuda samtal med kurator eller annan person på skolan som eleven har förtroende för. Det är något som också görs på skolan.

7.3 Studiens bidrag till forskningsfältet

Ahlberg (2009) diskuterar att forskningen ska kunna bidra till att man förstår och utvecklar teorier men också att man utvecklar det praktiska arbetet. Genom forskningen ska man få sådan kunskap så att man kan utveckla hur man sedan arbetar men också ge en ökad förståelse för det man arbetar med. Forskning som inriktar sig på skola och utbildning ska hjälpa till för en teoretisk kunskapsutveckling och även för det praktiska arbetet i skolan men också för att förstå samhället vi lever i. Förståelsen får ett djup och en bredd genom att ta del av olika studier. I arbetet som lärare är det viktigt att följa forskning inom området.

Denna studie ger en insikt i hur betydelsefullt det är att verkligen hjälpa varje elev utifrån deras livssituation. Det kan bli en hjälp i det praktiska arbetet att bli påmind om hur betydelsefull läraren är för elevernas måluppfyllelse och att det vi gör för eleven i skolan är mycket väsentligt, med eller utan samarbete med hemmet. Det optimala är naturligtvis ett fungerande samarbete med hemmet men när det inte är möjligt är det viktigt att elever i svårigheter får stöd och hjälp från skolan. När skolan uppmärksammar att en elev inte kommer att uppnå målen är det viktigt att titta på vad som behövs just för den eleven. Vilken situation befinner han eller hon sig i och utifrån det sedan bestämma vilka insatser som behövs. Det finns olika faktorer i skolan som påverkar elevens måluppfyllelse, genom att vi i skolan blir påmind och medvetna om hur stor påverkan dessa faktorer har, kan vi hjälpa eleven att optimera förutsättningarna för att nå målen. Det kan ta tid att finna en unik lösning men det går och med mer tid så lyckas de flesta elever uppnå målen, förutsatt att eleven är närvarande och tar emot hjälpen som erbjuds i skolan.

Denna studie har en didaktisk koppling på så sätt att den handlar om undervisning och vad läraren kan tänka på i planering och organisation av sin undervisning. En del didaktiska implikationer finns med i detta avsnitt, vilket förhoppningsvis även kan vara till hjälp för andra lärare om och när de står inför försämrad måluppfyllelse hos elever. Studien visar vad forskningen säger om påverkansfaktorer för måluppfyllelse, vad elever och lärare på en F-9 skola anser karaktärisera god undervisning och en bra lärare. Detta kan ses som studiens styrka då resultaten framhåller vilka faktorer vi i skolan kan påverka samt att hur viktiga vi lärare är för våra elever. Vidare framkommer i studien vad som karaktäriserar god undervisning och en bra lärare. Eleverna berättar om vilka insatser de fått och hur undervisningen gått till och om de hade trivsel i skolan eller motivation till skolarbete. Eleverna tar kort upp hur de skulle ha blivit mer motiverade och vilka insatser som skulle kunna ha gjort att de hade haft en högre närvaro i skolan.

7.4 Slutsats

Det är många faktorer som påverkar elevernas måluppfyllelse och det är flera av dem vi från skolans sida inte kan påverka. Det vi däremot kan göra är att göra det så bra vi kan under den tid eleverna är i skolan. I skolan behöver vi möta eleven utifrån den livssituation de befinner sig i och möta eleven där. Lärarna behöver fundera på hur skolan hela tiden kan utvecklas för att bli en skola där elever lyckas, det finns ingen skola som är perfekt men genom kompetensutveckling och engagemang kan vi på skolan arbeta för att göra det så bra det går. Ett stort problem för elevernas måluppfyllelse är när de av någon anledning har hög frånvaro.

8. Fortsatt forskning

Alla barn i Sverige har rätt till utbildning och de har nioårig skolplikt. Att ha skolplikt innebär att eleven även har närvaroplikt, vilket i sin tur innebär att barnet ska vara i skolan och delta i utbildningen om barnet inte är sjukt eller inte kan närvara på grund av annan giltig orsak. Om barnet inte är närvarande så uppfylls inte rätten till utbildning. Frånvaro kan vara en signal på att barnet inte mår bra och skolan behöver så fort det uppmärksammas ta tag i problemet med en elevs frånvaro. Enligt Skolverket (2010) är skolfrånvaro något som ofta bottnar i problem både hemma och i skolan. Viktigt för att komma tillrätta med frånvaro är tidig upptäckt och att elevhälsan kopplas in. Ofta hinner det gå lång tid med mycket frånvaro innan problemen uppmärksammas ordentligt. Skolfrånvaro är en riskfaktor för att senare i livet hamna i utanförskap i samhället.

Skulle ett utökat samarbete mellan Socialförvaltning, Barn och ungdomspsykiatri, BUP, skola och hem innebära att elevernas möjligheter att nå målen förbättras och att elevernas frånvaro snabbare skulle minimeras? Resultatet i denna studie visar att de elever som inte uppnår målen är de som har hög frånvaro. För att komma tillrätta med skolfrånvaron behöver något göras tidigt när problemen uppmärksammas, i nuläget upplever jag det som om de ärendena som skickas till Socialförvaltning eller BUP drar ut på tiden. Detta gör i sin tur att problemen med frånvaron hinner bli värre och eleven får allt svårare att komma tillbaka till skolan.

9.Referenser

- Ahlberg, A. (2009). *Specialpedagogisk forskning. En mångfasetterad utmaning*. Lund: Studentlitteratur
- Aspers, P. (2007). *Etnografiska metoder*. Stockholm: Liber
- Asp-Onsjö, L. (2008). *Åtgärdsprogram i praktiken. Att arbeta med elevdokumentation i skolan*. Lund: Studentlitteratur
- Bell, J. (1995). *Introduktion till forskningsmetodik*. Lund: Studentlitteratur
- Bjar, L. och Liberg, C. (2003). *Barn utvecklar sitt språk*. Lund: Studentlitteratur
- Bjar, L. (2006). *Det hänger på språket*. Lund: Studentlitteratur
- Brodin, J. och Lindstrand, P. (2003). *Perspektiv på IKT och lärande för barn, ungdomar och vuxna med funktionshinder*. Lund: Studentlitteratur
- Brown, D. & Associates. (2002). *Career Choice and Development*. Fourth Edition. San Francisco: Jossey-Bass Publishers.
- Eliasson, M. & Klasson, J-Å. (2009). *Utbildningsinspektionen och elever i behov av särskilt stöd*. I Ahlberg, Ann (Red) (2009) *Specialpedagogisk forskning – en mångfasetterad utmaning*. Lund: Studentlitteratur
- Giota, J. (2001). *Adolescents' perceptions of school and reasons for learning*. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis
- Groth, D. (2007). *Uppfattningar om specialpedagogiska insatser - aspekter ur elevers och speciallärares perspektiv*. Luleå: Luleås tekniska universitet, institutionen för utbildningsvetenskap
- Gustavsson, J-E och Myrberg, E. Skolverket. (2002). *Ekonomiska resursers betydelse för pedagogiska resultat – En kunskapsöversikt*. Stockholm: Liber
- Hattie, J. (2009). *Visible Learning*. Routeledge
- Holme, I. och Solvang, B.(1997). *Forskningsmetodik. Om kvalitativa och kvantitativa metoder*. Lund: Studentlitteratur
- Kvale, S. (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur
- Merriam, S. (1994). *Fallstudien som forskningsmetod*. Lund: Studentlitteratur
- Myndigheten för skolutveckling (2007). *Att läsa och skriva – forskning och beprövad erfarenhet*. Stockholm: Liber

Nordenwall, E., Möllås G. & Ahlberg, A. (2009). *Läraren som mentor i en skola för alla*. I Ahlberg, A. (2009) *Specialpedagogisk forskning. En mångfasetterad utmaning*. Lund: Studentlitteratur

Rapp, S. (2006). *Är skolan för alla? En handbok om skolutveckling och ökad måluppfyllelse*. Stockholm: Norstedts Juridik

Skolverket. (2001). Rapport 202. *Utan fullständiga betyg – Varför når alla elever inte målen*. Stockholm: Liber

Skolverket. (2008). *För arbete med åtgärdsprogram. Allmänna råd och kommentarer*. Stockholm: Fritzes

Skolverket. (2009). *Vad påverkar resultaten i svensk grundskola? Kunskapsöversikt om betydelsen om olika faktorer*. Stockholm: Fritzes

Skolverket. (2010). Rapport 341. *Skolfrånvaro och vägen tillbaka. Långvarig ogiltig frånvaro i grundskolan ur elevens, skolans och förvaltningens perspektiv*. Stockholm: Fritzes

Skolverket. (2010b). Rapport 352. *Rustad att möta framtiden. PISA 2009 om 15-åringars läsförståelse och kunskaper i matematik och naturvetenskap*. Stockholm: Fritzes

Skolverket. (2011). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011*. Stockholm: Fritzes

Snow, C. (2005). *Knowledge to support the Teaching of Reading*. Chichester: John Wiley o Sons Inc.

Stigendal, M. (2004). *Framgångsalternativ. Mötet i skolan mellan utanförskap och innanförskap*. Lund: Studentlitteratur

Stukát, S. (2005). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur

Taube, K. (2004). *Läsinlärning och självförtroende – psykologiska teorier, empiriska undersökningar och pedagogiska konsekvenser*. P.A. Nordstedt & Söner AB
Smedjebacken: ScandBook AB

Utbildningsdepartementet. (1994). *Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet*. (Lpo 94). Stockholm: Utbildningsdepartementet

Wikberg, E. (1998). *Lärarens ledarskap*. Solna: Ekelunds Förlag

Yin, R. (2007). *Fallstudier: design och genomförande*. Stockholm: Liber

9.1 Elektroniska referenser

Skolverket, www.skolverket/sb/d/2916/a/16421 (hämtat 110502)

[www.codex.vr.se /forskningsetik/shtml](http://www.codex.vr.se/forskningsetik/shtml) (hämtat mars 2011)

10. Bilagor

10.1 Frågeguide – elev

Bilaga 1

-Vilka lärare har du haft i svenska?

-Vilken undervisning har du fått?

I klassen, liten grupp, enskilt

Arbetsuppgifter: stora inlämningsuppgifter, korta uppgifter, redovisningar, skriftliga prov, muntliga redovisningar mm

-Vilka specialpedagogiska insatser har du fått?

Tid speciallärare, annat material och böcker, hjälpmedel som dator och inläst material

-Har du fått hjälp med att klara dina studier hemma?

Läxhjälp, kontakt med skola

-Varför tror du att du uppnådde målen/inte uppnådde målen?

Undervisningen, lärare, hem, hälsa, motivation, närvaro, arbetsinsats, miljö, trivsel, grupptillhörighet mm.

-Hur skulle du vilja att undervisningen i svenska skulle se ut för att du skulle utföra en så bra arbetsinsats som möjligt?

-Hur ska en bra lärare vara?

10.2 Frågeguide- lärare

Bilaga 2

- Vilken undervisning har elev X fått?

I klassen, liten grupp, enskilt

Arbetsuppgifter, inlämningsuppg, korta uppgifter, redovisningar, skriftliga prov, muntliga redovisningar mm

- Vilka specialpedagogiska insatser har x fått?

ÅP, tid hos speciallärare, annat material och böcker, hjälpmedel som dator, inläst material

- Anser du att X har fått stöd och hjälp hemifrån?

Läxhjälp, kontakt med skola

- Vilka faktorer är det som påverkat så att x uppnår målen/ inte uppnår målen i skolan?

Undervisningen, lärare, hem, hälsa, motivation, närvaro, arbetsinsats, miljö, trivsel, grupptillhörighet mm.

- Hur tycker du att undervisningen i svenska ska se ut för att x skulle utföra en så bra arbetsinsats som möjligt?

- Hur ska en bra lärare vara?

